

Kalesia

Solo Puwano Matanema:na:wa Wekeye

Puwano Yesu kulu hanosene ili amowa Yuta mayakeye. Alawamona, sikape Yesuye apasolo Pole solo napolo sena kesale nokama se tiyemita: ilikepiyakeye. Aputa:, opo emiwa Yu senama iwa ma:ta: tiye Yesu E maya tema:na: mina emiwa hilila semetei hetetikeye. Puwano sena kesale ili amokiwa Mosese ele sepapowa eta: kulu hanosemakeye. Aluse Yuta mane iliwa eta: kulu hapamakeye. Iwa Kelesopela: iyawala Mosese ele kulu hanaposapa?

Yu Sena nokamoke ima selese, “Kiwa kapo nana:pa: apula: Mosese ele nokamo kulu ha:na:pa:,” iyewi au seyakeye. Alawamona, Poleyewi selese, “Eh. Alamakeye. Niwa Yesu Kelesowemi himu semetei matanepela: apula: epamoke ela: timinise niwa mane hekeya sena kesale Kote sikapowemi heteti apula: niwa falela hili tikeye.

Yuta sena kesale noka Kalesia peleya:wemi hanose Keleso kulu hanosene sena kesale emi sitala ima selese, “Kiwa Mosese ele kulu ha:na:pa:.” Poleyewi solo amo ta:tapola:, nano ketea heteti amopela: eye puka momatelese Kalesia ili mane amawa meya hekelese apula: ili seli topuwa meya hekeyakeye.

Puwano, Poleyewi weyapo selese, “Kote ene newamo ta:pelese apasolo tima:na: timita: ta:peyakeye.” Eyawa ene matane kamunuse eta: kulu hapamanase apula: eyawa sena nowamo

solo seyawa eta: kulu hapamakeye. Eh, Alamakeye. Koteye ewa holose ema miwa solo napolo sena eta: Kelesolama sena waiyakeye. Sikape, Poleyey weyamu seyakeye. Sena kesale iwa Yesu Keleso kulu hanosekeye. Alawamona, sena kesale Kote siwemi hekeya hetetisekeye. Aputa:, solo kaselese sawi weyamu selese, Kelesoyewi niwa silikepila opo emiwa, Ho Napoloye niwa isu hekeya walose apula: niyewi sena nokama mane napolo timinisekeye.

Kalesia Suluwemi Mou Elakamo Momateya

1:1-2:21 Pole ene penanose selese, “Hene heneye Koteye newa apasolo sena ta:peyakeye apula: ne solo selaka henekeye

3:1-4:31 Kewa Kote sa:le hetetima:na: tesaleke, seli topuwa Kelesowemi tuwata:pa:

5:1-6:10 Kelesoye ela: silikepililapita: apula: Ho Napoye ela: isuwa hekeya walosekeye

6:11-18 Poleyey Kalesia Keleso sena kesale kiwa selikeye

Poleyewi Sawi We Momateyawa Kalesia Kukuluku Koane Ima Ilikepiyakeye

1-2 Yesu Kelesowemi kulu hapa sena kesale kiwa sopoke Kalesia peleya: emi koamesa: sopolu sita:nema newa Poleyewi sawi weyamowa momate tiye ilikepilakeye. Apula: Yesu Kelesowa sowa mita: Koteyewi newa walosene sena tiya:sela: epesita: ta:peyakeye. Koteyewi newa ta:peyawa kiyewi matanemita: neyewi selakeye. Eyewi nano timinisewa timita: sena nowamokiwalao, sena mutayawalao newa eta: ta:peyamakeye. Yesu Kelesoyeliye E

Ata Koteleli newa ta:pele tiyapola: walosene sena apasolo sena timinisewa neyewi timita: newa ta:peyakeye. Kote amo Yesu kuluwa mene teisa:pekeye. Neyawana, Kelesowemi kulu hapa sena kesalela: newanapulu ninipe sita:neyawala, niyawa sopoke sawi weyamowa kima ilikepilakeye.

³ Aputa: nini Ata Koteyawala, nini Piseiki Yesu Kelesoyawala, kiwa matanepela: mokopo seselepita:, kiwa hopola sita:pesita: niyewi matanek-eye. ⁴ Nini Ata Kote matanawa Yesuyewi kulu hanose timiyakeye. Kulu hanapola: timinise, niyewi nano olokeyatelawa iya:pa:na:pela: Yesu niwamopela: kakasilise kulukeye. Apula: ikila yemiwa peleya: weyemi nano olokeyatelayewi niwa sukulu tiye olokeyale tima:pekitise niwamo mene silima:na:pela: Yesuwa kulukeye. ⁵ Alanase, niyawa sena kesale sopoke Atama kokolo kao wapilise niyawa matanakeye. Henek-eye.

Yesuwa Matanese Kelesowemi Pamita: Solo Napolo Semetei Kamona Enewa Wekeye

⁶ Kelesoyewi kiwa hauwekilise matana sosolo seselesene emi Koteyewi kiwa ta:pele tiyapola: mina e seyakeye. Ta:pele tiyapola: mina seya kamona Kelesowemi palawa kiwa kipila iya:peyakeye. Alanase kiyawa iya:peyalapita: newa tutolukeye. Kiyawa Yesuwa ewamo kulu ha:na:na: telawamona solo napolo nowamo kiyawa kulu hapalakeye. ⁷ Alawamona Yesuwa matanepa:se solo napolo semetei kemi elakeye. Solo napolo nowa pa:ta maelakeye. Itapanase

kamona kiyawa solo nowa ta: timita: sena nokamoke heneye solo napowa senisila:sela: mokopo solo nowa pa:ta se tiye kinise, kiwa iyewi alasilalakeye. Alasi tiyapola: mokopo solo amoke kiwa Yesuwemi matanawa ikomopesak-eye.

⁸ Puwano solo napolo neyewi kima se tiye se tiye kinisewa, heneye sowa se tiye mik-eye. Alanase niwa walosene senawa semetei nowamokiwalao, hepene senayawalao, sikape, solo napolo senisila:sela:, solo nowa pa:ta se tiye kinisaleke, sena amowa Heo peleya: emi Koteyewi falasipela: tuwataposakeye. ⁹ Puwano niyewi kima solo weyamowa solo se tiye kinisewa, wa:kewala, solo we kima penanose se tiye kinakeye. Yesu Kelesowalapulu semetei kemi sita:pesita: solo napolo kiwa seli topulase solo nowa pa:ta sena nowamoke kima se tiye kinisaleke, sena amowa Heo peleya: emi Koteyewi falasipela: tuwataposakeye. Amowa niyewi matanakeye.

¹⁰ Senayewi nema epelemita: neyewi se tiye kina:selele? Alamakeye. Koteyewi nema epelemita: neyewi se tiye kinakeye. Senayewi newa potose epelemita: neyewi se tiye kina:selele? Neyewi aluse se tiye makinakeye. Senayewi nema epelemita: timiyakiwa amowa, newa Keleso tima:na: tisene sena ma epesapek-eye. Alawamona newa Keleso tima:na: tisene senakeye.

*Pole Apasolo Walosene Sena Epesita:
Ta:peyawa Wekeye*

¹¹ Ne ma:ela:o, ta:ta:pa:. Solo weyamowa neyewi heneye selakeye. Yesuwa matanemita: solo napolo neyewi kima solo napolo se tiye kinisewa senayewi somakeye. Koteyewi sokeye.

¹² Solo napolo amowa sena nowamoke nema seya amakeye. Sena nowamoke topulu amo nema eta: seyamakeye. Yesu Keleso Ene seme-teiyewi nema walopita: potapola:, neyewi kima se tiye kinakeye.

¹³ Aputa: puwano fa:nemi Yu sena tililayawa solo elewa neyewi kulu hanosene ikila emiwa, neyewi alusewa kiwa topukeye. Kote E kulukulu koawemi sena kesale Kelesowemi kulu hapa sita:newa ikila sopoke neyewi sosolo ikomona: tesekeye. ¹⁴ Yu sena tililayawa solo ele sepapowa neyewi ta: tiyapola:, heneye sosolo ta: tiyapola: kulu hapakeye. Kulu hanapola: sena muta ninipe semetei kesilawa, neyewi tiyapola: sikape me apoyakeye.

¹⁵ Alawamona newa seta: kesilama, newa sikape Yesuwemi epesena:pela: notolomita: Koteyewi puwano matanepela: enenapokeye. Matanepela: enenase Eyewi newa hauwekilise mokopo seselese, Eyewi newa ta:peyakeye. Aputa:, Eyawa epelese ¹⁶ kiwa Yu senamanase neyewi Yesuwa solo napolo se tiye mita:, Ene E Sa:le Yesuwa nema waiyakeye. Waiyawa sena nowama neyewi ta:tapola: eta: ta:kiyamakeye. ¹⁷ Yelusaleme sitiwemi apasolo walosene sena puwano ta:peya imawana neyewi ta:pa:na:wa eta: hapamakeye. Alawamona

puwano newa Aleipia * peleya: emi ela:pe hanapola:, elapepela:, Aleipia peleya: emi, sikape Tamasakase taunewemi mene inise, hekeya mene minakeye. ¹⁸ Yapene usulupe itapa tepela:, newa Yelusaleme sitiwemi Pita popa:na: hanosekiwa, sokatiye elipeiwemi ewalapulu elipe eniya:nekeye. ¹⁹ Eniya:sela: ela:, apasolo walosene sena noka neyewi eta: papomakeye. Piseiki Yesu Ene e ma:e Yemese semetei neyewi papokeye.

²⁰ Neyewi sawi momateya we heneye momatekeye. Koteyewi newa potosaleke neyewi pateya mamomatekeye. ²¹ Aputa: sikape, Yelusaleme sitiwa iya:pela: Silia peleya: emi-wana, Silisia peleya: emiwana, neyewi hapakeye. ²² Neyewi hapawa ikila emiwa, Yutia peleya: emi kulukulu koane noka Kelesowemi kulu hapa sena kesale kekena emiwa ne mitiwa eta: papomakeye. ²³ Eta: papoma kamona sena mutayewi newamo selapitekiwa iyewi topukeye. Topuwa nokamoke selese, “Puwano niwa ikomonosene senawa, alawamona napu yemiwa eyewi Keleso sowa se tiye kinisekeye. Puwano eyawa seli topuwa ikomona: tesekeye. Alawamona, napute Keleso solo amowa hokato sema:na:pela: timiyawa sena amoke se tiye kinanakeye.” Apula: Kelesowemi kulu hapa sena kesale Yutia peleya: emi sita:neyawa topukeye.

²⁴ Alanase newa Yesuwemi epesena:pela: e seyalo iyewi ta:tapola: Kotema wapiyakeye.

* **1:17** Aleipia peleya: sipitou peleya: emi sena semetei semetei ke sita:nekeye.

2

Yelusaleme Sitiwemi Polewa Hapawa Wekeye

¹ Yapene kena:neipe (14) itapa tepela:, wa:ke Yelusaleme sitiwemi hanosekiwa, ikila emiwa Panapase na:ko: Taitasewala na:tewi siliye hapakeye. ² Hapawa Koteyewi nema selese, “Kewa ha:na:pa:,” au seyanase newa hapakeye. Koteyewi nema ha:na:pa: e selapita:, hanosekiwa, puwano kulukulu koane sena puwano pota: sita:ne sena alapulu semetei neyewi hokato seyakeye. Yu senama telayewi Yesuwa matanemita: solo napowa, neyewi se tiye kinaka ima seyakeye. Neye matanawa, tima:na: neye ela: tiwa apula: puwano neye ela: timiyawa mokopo iya:pa:pele kitikeye. ³ Aputa: Taitase newanapulu minawa, ewa Kiliki * sena enene kamona iyewi potapola:, sena nokamoke matanese, “Taitase kapo hekelesa: namapekeye.” Aluse sena nokamoke matana kamona, kulukulu koane sena puwano sita:neyawa ne solo amowa potose kulu hapakeye. Alanase iyewi matana amunuse nanese, Taitase kapo hekelesa: nama:na: telawamona iya:peyakeye. ⁴ Aputa: sena nokamoke Yu senayewi solo ele sepapowa penanose kulu hanosene sena amoke, o:sulu popa:na: inapola:, niwanapulu semetei kekenakeye. Kekene tiyapola:, sena amoke selese, “Niwa heneye Kelesowemi kulu hapa senakeye,” aluse iyewi pateya selese niwanapulu semetei kekenakeye. Kekene tiyapola: matanese,

* **2:3** Kiliki senawa Yu senamakeye. Yu senama telayewi i kene kapo hekelesa: eta: naiyemakeye.

“Ko:lupita: heneye Kelesowemi kulu hapa sena Yu senayewi solo elewa eta: kulusemanone?” aluse matanakeye. Aputa: niwa tipolo selawapo pota: ela epapuluse, Yu senayewi solo ele sepapoyewi niwa aluse pota: sita:nekeye. Aputa: Yesu Kelesoyewi niwa silikepiyakeye. Silikepi-lapita: kamona mokopo Kelesowemi kulu hapa senayewi niwa wa:ke tipolo selawapote alusene amunuse epapulakeye. ⁵ Alawamona kiwa Yu senama telayewi Yesuwa matanepa:se solo napolo amowa heneye mouwa kaluse ta:tapola: sita:pesita: niyewi potapola: enekeye. Potapola: enenase iyewi selese, “Kaka hekelesa: nana:pa:,” e seyawa kamona niyewi ta: tiyapola: eta: henelamakeye. Ili solo kolotea nowa niyewi eta: kulu hapamakeye.

⁶ Kulukulu koane yesila senala: noka puwano sita:la:. Nine neye matanasekiwa ili unuwa sosolo o kolotea, amowa mokopo keteakeye. Koteye elawa sena kesale unuwa eta: matanese-makeye. Alawamona, yesila sena ununa amowa ne solo seyawa wa:ke makuluse sela: hanaposak-eye.

⁷ Alawamona yesila sena amoke iyewi matanese, “Yu senayewi Yesuwa matanemita:, solo napowa se tiye mita: Koteyewi Pitawa ta:peyakeye. Ta:pelepita: amunuse Yu senama telayewi Yesuwa matanemita:, solo napowa se tiye mita: Koteyewi Polewa ta:peyakeye.” Aluse walosene senayewi matanakeye. ⁸ Alake Pitayewi Yu senama walose timita: Koteyewi Pitawa apasolo sena ta:peyakeye. Aputa: neyewi Yu senamanase walose timita: Kote semetei kemi

newana apasolo sena ta:peyakeye.

⁹ Aputa: apasolo walosene sena puwano sita:newa, Yemese, Pita, Yone, iyewi potakamake, neyewi timinimita: Koteyewi newa matanepela: mokopo seselese ta:peya potapola:, iyewi newana, Panapasewala na:ko: tiya: tikeye. Ninipe nano semetei timinisenase ninipe tiya: tikeye. Tiya: tiyapola:, iyewi selese, “Niyewi Yu senama se tiye kinapita:, ka:tawa Yu senamanase se tiye kina:pa:.” ¹⁰ Se tiye kinise kemi, Yu sena Kelesowemi kulu hapa sena nano misitiya sita:newa sesepa:.” Apula: neyawana semetei kamo matanepela: henekeye e seya.

*Anitioke Taunewemi Pitayewi Hele
Timiyanapita: Poleyewi Ewa Hekelese Seyawa
Wekeye*

¹¹ Sikape Anitioke taunewemi Pita mina ikila emiwa eyewi hele timiyanase, ene minitapowemi neyewi selese, “Keyewi hele tiyatakeye,” au seyakeye. ¹² Ala amoke mouwa wekeye. Puwano Pitayewi Yu senamawalapulu ilipe sita:la:, ma:na:wa menakeye. Ma:na: kilipe mena kamona, Yemese sena e mana inapitekiwa potapola:, Yu senamawalapulu Pitayewi ilipe ka:la:lopela:la: ma:na: menawa iya:peyakeye. Iya:pela: iwa aloye tiye enekeye. Sena mina amoke Yu senayewi solo elewa kulu hanose, “Kaka hekelesa: nana:pa:,” e seyawa senayewi ta:pa:pekitise, Pitawa Yu senaye fa:tapo sema:pekitise ipilise aloye tiye Yu senawanapulu ha:na: enekeye. ¹³ Yu sena nokamokiwala himu ipilise sita:newa,

Pitawa potose, ene mane olokeyatela alusewa kulu hanosekeye. Panapaseyawala iyewi alusewa potapola:, ene ewala Yu senama telawa kepoliyetise mane olokeyatela enekeye.

¹⁴ Helepa:pela: sita:la: iyewi Yesuwa matanemita: solo napoyawa heneye mouwa eta: kulu hapama tese potapola:, neyewi Pitama hokato sena sopoke ta:pita: neyewi selese, “Kewa Yu sena kamona, keye Yu senama telayewi alusene amunuse keyewi etakeye. Aluse Yu senayewi alusewa Yu senama telayewi ta:pelemita: keyewi walopetewa eta: ilimanakeye.” Aluse Pitawa neyewi hekelese seyakeye.

Solo Napoyawa Heneye Mouwa Wekeye

¹⁵ Niwa kesila ikila emiwa niwa Yu sena kesawayakeye. Yu senama Koteyewi Ene solo elewa se tiye mita: Koteyewi niwa ta:peyakeye. Ta:pele tiyapita:, Yu senayewi weyamu matanakeye. Yu senayewi solo elewa Yu senama telayewi eta: kulu hapama, iyewi olokeyatela timiya:sela: sitalakeye, aluse niyawa Yu senayewi matanesekeye. ¹⁶ Niwa Yu sena kamokeye Yu senayewi solo elewa kulu hanose tima:na: tiya:sela: sitalapita: nima Koteyewi selese, “Kiwa sena hekeyakeye. Kiwa ilikeye,” elawa eta: selesemakeye. Alawamona senayewi Yesu Kelesowemi himu semetei matanepela: sitalaleke senama Koteyewi selese, “Kiwa ilikeye. Kiwa sena hekeyakeye,” au selesekeye. Niwa Yu senayawala, kiwa Yu senama telawala, ninipe sopoke Yesu Keleso semeteima himu semetei

matananakeye. Yesu Kelesowemi himu semetei matanesene senama Koteyewi selese, “Kiwa ilikeye. Kiwa sena hekeyakeye,” au selesekeye. Alawamona, yu senayewi solo elewa semetei senayewi kulu hapanase Koteyewi selese, “Kiwa ilikeye. Kiwa sena hekeyakeye,” elawa eta: selesemakeye. ¹⁷ Alawamona niwa Yu sena Kelesowemi kulu hapa sita:neyawa Yesu Kelesowemi himu semetei matanese, Yu sena solo elewa kulu hanosewa iya:peyakeye. Aputa: Yu sena noka Kelesowemi eta: kulu hapamanase niwa potapola: selese, “Kiwa Yu sena solo elewa eta: kulu hapamanase, kiwa Yu senama tela epapulakeye. Kiwa sena olokeyatelakeye.” Aputa: niwa Yesu Kelesoyewi olokeyaleye tiya? Alamakeye, aluse selapa. Solo amowa sena matakola selesene epapuluse seleselakeye.

¹⁸ Alawamona newa Yu sena elakamoke Yesuwemi himu semetei matanepela:, Yu sena solo elewa kulusewa neyewi iya:peyakeye. Iya:pela: wa:ke Yu sena solo elewa kulu hanosaleke, mane amoke me walosewa newa sena olokeyaletela, au selaposakeye. ¹⁹ Alawamona, solo eleye elawa newa kuma:na: isuwemi tuwapokeye. Apula: ele e sikapowemiwa newa kulu sena epapulakeye. Newa Kelesowalapulu i kelipa:peyawemi palese Ewalapulu kulukeye. Alawemi ela:, napuwa newa falelawa tiye Kote nene elakeye. ²⁰ Alanase, Yesu Keleso i kelipapoya papela: kulu amunuse newa Ewalapulu semetei kulukeye. Aputa: Yesu Keleso kulu mene teisa:pe amunuse, newa amunuse mene tesilapola:, me fala:pela: tesewa neyewi tikeye.

Kelesowa ne suwemi enenase Ene kao tesewa neyewi tiyapola: elakeye. Newa nine kao tesewa tiyapola: maelakeye. Kuluwa mene tesinase newa nine kao tesewa epapuluse maelakeye. Ne toma a pote ela:, Koteyewi E Sa:le Yesu Kelesoma neyewi himu semetei matanepela: elakeye. Koteyewi e sa:yewi newamo himu hapawa matanese Ene toma a pote tesewa newamopela: kakasilise api kinisekeye. ²¹ Koteyewi newa hauwekilise sesewapowa neyewi maiya:takeye. Senayewi Kote solo elewa kulu hanosaleke, Koteyewi solo ele amoke niwa me sela:pekiwa, Yesu mokopokemi kumapetakeye. †

3

Kote Sikapowemi Kiwa Hekeya Sita:la: Alusewa Mouwa Wekeye

¹ Kalesia sena kesale kiwa nananotelalakeye. Sena nokamoke kima pateya selapitekiwa kiyawa solo amowa seli topukeye. Seli ta:tapola: kiyewi seli matanesewa takalepela: eta: matanesemanakeye. Ko:lupita: pateya seya amowa ta: tila? Yesu i kelipapoya papela: sana kuluwa kili sikapowemi alama ketea amunanakeye. Selapita: kiyawa sopoyewi topukeye. Mokopo seyawa eta:wi kima pateya seyale? ² Nano nowa neyewi kima ta:potakeye. Kote solo elewa kiyewi kulu hanose tiyapita:, Koteyewi kima Ho Napowa minine? Alamakeye, amopela: eta: mimakeye. Yesuwamo matanemita: solo napolo

† **2:21** Solo ele sepapoyewi niwa eta: helete tiye hapamanase, Yesuyewi niwa me sela:pa:na:pela: kululakeye.

se tiye kinisewa kiyewi seli topunase, Koteyewi kima Ho Napowa minine? Henekeye, amopela: kinisekeye. ³ Puwano solo napowa kiyewi ma:ta: tiye topu ikila emiwa, Ho Napoyewi sesewapowa kiyewi tiyapola: tiya:sela: sita:nekeye. Yemiwa tiya:sela: a tima:na: ikila emiwa Ho Napoyewi nano sesewapowa kiyewi iya:pela: tomayewi matanawa kulu hanose Kelesowemi penaiya tiya:sela: sita:laposapa? Alanase yemiwa kiyewi ko:luse nanana tepela: sita:la:? ⁴ Ho Napoyewi kima nano waiyawa kiyawa iya:teseya? Nano waiyawa mokopo ketea waiyalopela: matanasela? Kili matanawa hele matananakeye. ⁵ Koteyewi kima Ho Napowa kinapola:, kiwalapulu ela: E penaiyayewi matanepela: timinisewa tikeye. Kiyewi Kote solo elewa seli topunase elale? Alamakeye, amopela: eta: alamakeye. Yesuwemi himu semetei matanepela: sita:ne elale? Henekeye, amopela: epapula:lakeye.

⁶ Mouwa matanepa:se Epalahamewa matanepa:. Apula: Kote pukawemi momateyawa matanepa:. Epalahameyewi Kotewemi himu semetei matanepela: enenase Koteyewi Epalahamema selese, “Keye Nema himu semetei matananase, kewa sena hekeyakeye. Kewa ilikeye.” * Au seyawa Kote pukawemi momateyalakeye. ⁷ Alanase, kiyewi weyamu matanepa:. Kotewemi himu semetei matanesene senawa heneye Epalahameyewi sena maya epakeye.

* **3:6** Ma:ta: Ti 15:6

⁸ Aputa: puwano fa:nemi Yu senama telawa Koteyewi selima:na:wa, Kote pukawemi hokato walopela: momateyalakeye. Alanase Yu senama telayewi Kotewemi himu semetei matanepela: sitalaleke, imawa Koteyewi selese, “Kiwa ilik-eye. Kiwa hekeyakeye,” au selesekeye. Au sema:na:wa Kote pukawemi momateyawa wek-eye. Epalahamema Koteyewi e solo napowa selese, “Epalahameo, Kewemi tese sena ke-sale peleya: sopowemi sita:newa Neyewi napola:taposakeye.” † Au seyakeye. Au seyawa Kote pukawemi momateyalakeye. ⁹ Alanase Epalahameyewi Kotewemi himu semetei matanepela: elapita:, Epalahamewa Koteyewi seila:pe aluse senayewi Kotewemi himu semetei matanepela: sitalaleke sena amowa Koteyewi napola:tesekeye.

¹⁰ Alawamona, Kote solo elewa Kote pukawemi momateyawa selese, “Solo elewa senayewi kulu hanose timinise, solo elewa semetei nowa hotoye tiye tikapeye tisaleke, Koteyewi falasisewa tuwataposakeye,” aluse Kote pukawemi momateyakeye. Senayewi matanese, “Neyewi Kote solo elewa kulu hanose timinise, Kote sikapowemi newa ilipela: elaposakeye.” Aluse matanesaleke, Koteyewi falasisewa tuwataposakeye. Alake Kote solo elewopowa senayewi eta: kulu hapama tese, Koteyewi iwa falasima:na: tuwataposakeye. ‡ ¹¹ Aputa: nano we niwa matanepela: henekeye. Kote solo elewa senayewi kulu hanosaleke, sena ama Koteyewi

† **3:8** Ma:ta: Ti 12:3; 18:18; 22:18 ‡ **3:10** Ele 27:26

selese, “Kewa ilikeye. Kewa hekeyakeye,” aluse Koteyewi eta: selesemakeye. Alawamona senayewi Kotewemi himu semetei matanepela: elaleke, sena ama Koteyewi selese, “Kewa sena hekeyakeye. Kewa ilikeye,” au selesekeye. Apula: senawa falela kokolo kao elaposakeye. § 12 Apula: nano weyamowa matanepa: . Solo elewa kalilapo. Apula: Kotewemi himu semetei matanesewana kalilapo. Alake Kote pukawemi momateyawa wekeye. “Kote solo ele sopowa kulu hanosaleke falela tesewa tiyaposakeye.” *

13 Kote solo ele sopowa niyawa eta: kulu hapamanase solo ele amoke niwa falasima:na: tuwataposakeye. Niwa falasipela: tuwapa:na:wa iya:pita:, Yesuyewi niwamopela: kakasilise, api kina amunuse Yesuyewi Ene tomawa sanapola: mini epalakeye. Miwa niwamopela: Ewa semetei falasise kulukeye. Aluse Kote pukawemi momateyawa wekeye. “I kelipapoya papela: sena amowa heneye falasipesakeye.” Aluse momateyalakeye. †

14 Apula: Koteyewi Epalahamema selese tuwapowa, Epalahameyewi sena i maye minawa seila:pa:na: aluse, Yesu emi Yu senama telayewi sena mayawana, Koteyewi napola:taposakeye. Niyewi Yesuwemi himu semetei matananase

§ 3:11 Hapakuke 2:4 * 3:12 Lefitikase 18:5. Au seya kamona senayewi Kote solo ele sopowa ilise eta: kulu hapama tese, kokolo kao tesewa timita: solo ele sepapoyewi senawa eta: seselamakeye. Alawamona kokolo kao tesewa timita: Yesuwemi himu semetei matanekemiwa sena amowa kinisekeye. † 3:13 Ele 21:23

Kote Ho Napowa miya:na:wa, Ho Napowa tima:na:keye.

Solo Elewa Aputa: Koteyewi Epalahamema Sepapo Auma:na: Seyawa Wekeye

¹⁵ Ne ma:ela:o, niyewi ikila sopoke alusewa neyewi selakeye. Sena ene seta: kulumake falela apota: ela:, e salayewi e nano keteawa timita:, eye selese tuwatesekeye. Selapola: tuwapowa pukawemi momate tiye tuwatesekeye. Momatelese tuwapowa heneye alusekeye. Aposapo e seyawa eta: heleye tisemakeye. Solo momateya alapulu senayewi matanawa nowa eta: momatelesemakeye. Seya semetei kamo momatelesekeye.

¹⁶ Aputa: Epalahamemawana, e sala maye minamawana, Koteyewi napola:tese auma:na: seyawa selapola: tuwapokeye. Epalahameyewi sala maye mina sopoma Koteyewi napola:tese auma:na: seyawa selapola: eta: tuwapomakeye. Alamakeye, ene sala maye mina semetei kamo napola:tese auma:na: seyawa selapola: tuwapokeye. Au seyawa e ene e sa:le maye mina semetei kemi Kelesowa au seyakeye.

¹⁷ Aputa: ne solo weyamo mouwa wekeye. Kote solo sepapowa tuwatese auma:na: seyawa ikila sopoyewi amunuse tesekeye. Amunuse ela: yapene sakopo pinipe talo usulupe (430) itapa tepela:, emiwa E solo elewa Mosesema Koteyewi mikeye. Solo ele mini amo puwano Koteyewi auma:na: seyawa eta: iya:peyamakeye. Puwano Koteyewi auma:na: seyawa heneye kamunakeye. ¹⁸ Alake Kote

E topunu miya:na: seyawa tima:na:pela: senayewi Kote solo ele sopowa kulu hanosaleke, amowa Koteyewi sepapo auma:na: seyawa matiyaposakeye. Koteyewi Epalahamema selese, “Kewa napola:tese auma:na:keye.” Au seyawa Epalahameyewi ta: tinase ema mokopo mikeye.

¹⁹ Koteyewi sepapo auma:na: seyawa iliye tiyapita: kemi, ko:lupita: Kote solo elewa tuwapola? Senayewi nano olokeyatela timinisekeye. Alanase senayawa nano olokeyatela timinisewa walomita: Kote solo elewa tuwapok-eye. Koteyewi Epalahamema selese, “Kewa maye minawa sala semeteiwa Neyewi napola:taposakeye.” Au seyawa Yesu seta: hetetima ela: Koteyewi E solo ele amoke sena kesale amowa potapola: enekeye. Kote solo elewa E hepene senama kinapita:, iyewi Mosesese honosane enewemi ama kinapita:, Moseseyewi Yu sena kesalema se tiye mikeye. ²⁰ Aputa:, Yu sena kesaleyewi Kote solo elewa ta:pita: Koteyewi sena honosane enewemi ama kinisekeye. Alawamona, Koteyewi Epalahamema auma:na:no e seyawa aluse sepapowa selese tuwatase, Kote Ene semetei Eyewi seyakeye. Honosane sena nowa ama se tiye eta: mimakeye.

²¹ Solo ele sepapoyewi Koteyewi auma:na: seyawa elipe kisi elapa? Eh, alamakeye. Solo ele sepapoyewi senawa kokolo kao kinisaleke, niwa solo ele amo kulu hanosaleke, niwa hekeya tepesakeye. ²² Alawamona Kote pukawemi momateyawa solo we elakeye. Peleya: weyemi sena kesale sopowa nano olokeyatelayewi tipolo selawapo epapule sita:lakeye. Sena kesale

sopoyewi olokeyatela alusewa iya:takamakiwa eta: ilimanapita:, Koteyewi napola:tesewa miya:na: seyawa eta: miya:na:manakeye. Alawamona Yesu Kelesowemi himu semetei matanesene senama Koteyewi napola:tesewa miya:na: seyawa kinisekeye. ²³ Puwano Yesuwemi himu semetei matanesene sowa eta: hetetimakeye. Senayewi eta: matanemakeye. Solo weyamowa seta: hetetima ela: solo ele amoke niwa tipolo selawapo amunuse selawapola: pota: enekeye. Potapola: elapita: niwa yesi sitalapepela: Yesuwemi himu semetei matanesene sowa hetetimita: potapola: sita:nekeye. ²⁴ Alake, Keleso seta: minama ela: niwa siliye mena ina amunawa Kote solo elewa epapulakeye. Apula: Keleso inapita: Ema himu semetei matanema:na:pela: Koteyewi selese, “Kiwa ilikeye. Kiwa sena hekeya elakeye,” au seyakeye. ²⁵ Aputa: Yesuwemi himu semetei matanema:na: ikilawa hetetikeye. Hetetinase yemi solo ele sepapoyewi niwa ina tepela: pota: maelakeye.

²⁶ Apula: kiwa sopoyewi Yesu Kelesowemi himu semetei matanese sita:la: Ewemi kulu hapakeye. Alake kiwa Kote Ene e sa:keye. ²⁷ Alake kiwa Kelesowemi kulu hanose, Yesu Kelesowemi kulupela: sita:newa, hawemi toliyetiyakemiwa kiwa sao hili kalesene epapuluse Kelesowa kalakeye. ²⁸ Kiwa ki kene sopoke semetei kamunuse sitalakeye. Kiwa noka Yu senakeye. Kiwa noka Kiliki senakeye. Kiwa noka tima:na: tisene sena wa:la:yakeye. Kiwa noka tima:na: tisene sena eta: mene wa:la:yamakeye. Kiwa

noka senakeye. Kiwa noka kesalekeye. Alawamona, kiwa ki kene sopoke Kelesowemi kulu hanose semetei kamunuse sitalakeye. ²⁹ Aputa: kiwa Kelesowemi kulu hanapola: sita:nenase kiwala sopoke, Epalahameyewi e sala amuna me tepela: sitalakeye. Epalahamema Koteyewi napola:taposakeye, aluse seya tuwapowa, kimawana, Koteyewi napola:tesewa kinaposakeye.

4

Niwa Kote E Sa:le Amuna Tese Sita:newa Wekeye

¹ Ne sowa weyamunakeye. Inayawa salawa semetei telalaleke, e sa:le amoke ela: e ata topunuwa ene tiyaposakeye. Alusene amunuse e ata keteawa sala amo ena hekeya tesekeye. Alawamona, sala ewa a kolotea elakemiwa, e ata tima:na: tisene sena amuna tesekeye. ² Ewa sala enene ikila emiwa, sena pota: enene amo ewa pota: elapepela:, sikape solo tepela:, ene inayewi ta:peya ikila emi hetetiyapita:, peleya:wala, nano keteawala, sala amoke ene eyewi pota: tesekeye.

³ Alake, niwana epapulakeye. Niwa sala kolotea amuna, niwa hoyewi peleya: we mei fala pota:tesene ili mokopo tima:na: tisene sena amuna sita:nekeye. ⁴ Alawamona Koteyewi ta:peya ikila emiwa Kote Ene E Sa:le hamona seyakeye. Hamona seyawa kesale polayewi salawa kesiwapokeye. Peleya: weyemi Ewa enene ikila emiwa Koteyewi Mosesema solo elewa mini amowa Ewa potapola: enekeye.

⁵ Solo ele kulu hanosene sena kesale amowa

mene silima:na:pela: Koteyewi E Sa:le ilikepiyak-eye. Niwa Koteyewi Ene E Sa:le epapula temita: sutiye Yesuyewi Ene tomawa sanapola: mikeye.

⁶ Niwa Ene e sa:nase, Koteyewi Ene E Sa:le Yesu E Ho Napowa nini himuwemi sita:pesita: Koteyewi hamona seyakeye. Hamonapita: inise, niwa seselese, niyawa Kotema holose, “Ni Atao, Ni Atao,” au selesekeye. ⁷ Kote Ho Napolo kema minase napu kewa tima:na: tisene senamakeye. Kewa heneye Koteyewi Ene E sa:keye. Kewa Koteyewi Ene e sa:nase, Koteyewi Ene salama E nano ketea sopowa kemawana kinaposakeye.

Poleyewi Kalesia Senawa Sosolo Matanawa Wekeye

⁸ Puwanowa Kotewa kiyewi eta: matanemakeye. A matanema:na: ela: mokopo kote hopela: kiyewi tima:na: tisene sena timiyak-eye. Iwa hene heneye Kotemakeye. ⁹ Yemiwa Kotewa kiyewi matanesekeye. Matanepitekiwa Koteyawala kiwa matanesekeye. Alawamona ko:lupita: wa:ke meneye tiye mokopo kote ho nano ketea hopolo olokeyatelawa tima:na:pela: matanana? Iyewi kima nano napolo eta: kinisemakeye. Makinapita: kemi, kiyewi wa:ke iwamopelekiwa ko:luma:na:pela: mokopo tima:na: tisene sena timinise matanana? ¹⁰ Ikila yemiwa kiwa Yu senayewi alusewa kulu hanak-eye. Ikiwapo nowana, nukulapo ikila nowana, kunei nowana, yapene nowana, tikina tiyapola: akelese, solo se sitalakeye. ¹¹ Solo se sitalapita:, neyewi kima tapotose, “Neye kiwamopela: nano

tiyakamowa mokopo timiyana? Alake newa tutolukeye. Kiwa neyewi sosolo matanekeye.

¹² Kelesowemi kulu hapa sena ne ma:ela:o, newa mina ikila emiwa Yu sena solo elewa neyewi eta: kulu hapamakeye. Kiwa sita:la: aluse newa amunuse enekeye. Yu sena solo ele amoke newa pota: emi enemakeye. Aputa: Yu sena nokamoke solo elewa kiyewi kulu hamonite kiwa alasilalakeye. Alanase newa ela amunuse kiwa amunuse sita:latipa:. Neyewi kima penanose selakeye. Neyewi nine alusewa kiyawa ta:pelepa:. Ikila emiwa, kiyawa hele timiya mane nowa nema eta: timiyamakeye.

¹³ Yesu napolo sowa ma:ta: tiye neyewi kima se tiye mini ikila emiwa, newa nakola:sela: enek-eye. Kiwa sopoke amowa matanakeye. ¹⁴ Newa nakola:sela: elapita:, kiyewi newa potapola: ela: hokolakeye. Hokopita: kemi, kiyewi newa pota: iya:tese, eta: iya:peyamakeye. Newa seselesapekeye. Kote Hepene sena sesema:na:wa aluse, kiyewi newa seselesapekeye. Yesu Kelesoyewi sesema:na:wa aluse, kiyewi newa seselesapekeye. ¹⁵ Newa nakola:sela: enene potose, kiyewi newa me hauwekilise epiyakeye. Hauwekilise selese, “Niyewi si tukutiye kewa sosolo telawamona, kewa seselese miya:na: telakeye.” Aluse kiyewi newa sosolo me hauwekilakeye. Alawamona yemiwa kiyewi nema matanawa me senisilakeye. ¹⁶ Yemiwa neyewi kima heneye solo amowa se tiye kinapita: kiyewi newalapuluwa kisi telala?

¹⁷ Sena nokamoke kiwa sutakeye. Iyewi kima selese, “Kiwa niyewi sesewapa:na:keye,” aluse

iyewi seyawa heneye eta: seyamakeye. Kiyewi niwa iya:pela:, iwa kulu hanapita: iyewi kiwa me sutakeye. ¹⁸ Aputa: senayewi kima selese, “Kiwa niyewi sesewapa:na:keye,” aluse selesekiwa, kiwa heneye napola: tese seselesaleke, amowa ililakeye. Newa kiwalapulu elapitekiwala, newa kiwalapulu maelapitekiwala, iyewi kima heneye selapitekiwa, amowa napolopesakeye.

¹⁹ Kiwa, kiwane ne sala epapulakeye. Kesale sala kesilise kapo oiya amunuse, neyewi kiwa sosolo matanese himu nakolose himu oiya amo mouwa kiwa Kelesowemi sita:la: penaiya solose fiyamita: tepesakeye. Aputa: yemiwa wa:ke neyewi kiwa sosolo matanepela: himu oya:sela: elakeye. ²⁰ Yemiwa newa kiwalapulu ninipe eta: enemanase, neyewi kiwa noko:lu hekeya:sela: sesema:na:na? Aluse neyewi kiwa sosolo matanekeye. Alanase kiwa popa:na: mina, kima heneye sowa o:sulu hopola se tiye kinise, aluse kiwa sesewapa:na: epela: neyewi matanekeye.

Heka Sela A:ko: Poleyewi Pale Seyawa Wekeye

²¹ Ta:ta:pa:. Koteyewi Mosesema solo ele miwa kiyewi puwano apola: matanema:na:wa epelepa? Epelepitekiwa solo elewa momateya emi tese kiwa hekeya matanemita: neyewi kima walokeye. ²² Solo we Kote pukawemi momateyakeye. Epalahame kesale elipeiyewi

sena sala elipei kesawayakeye.* Kesale nowa unuwa Hekakeye. Ewa asuwatesene kesale ela:, sala nowa kesiwapokeye. Apula: kesale nowa unuwa Selakeye. Ewa asuwatesene kesalemakeye. Alawamona, ewa Epalahameyewi hene heneye tili ela:, sala nowa kesiwapokeye. ²³ Epalahame asuwatesene kesale Hekawalapulu elipe enise, eyewi sena sala unu Isimaelo kesiwapokeye. Alawamona Epalahameyewi ene hene heneye kesale tili asuwatesene kesalema Selawa elipe enene ikila emiwa, Sela amowa initelanase eta: alelamakeye. Alawamona sikape Kote penaiyawa kinapita: potakamake, sala alepita: papokeye. Sena sala amowa unuwa Aisa:ke kesiwapokeye. Alake Koteyewi sepatose auma:na: seyawa Aisa:ke kesiwapokeye.

²⁴ Kesale elipei pale seya sowa wekeye. Ikila elipei Koteyewi senama sepapowa kesale elipei epapulakeye. Koteyewi Mosesema sepapowa pale seyawa tima:na: tisene kesale Heka ewa epapulakeye. Tokomo Sainai tumu Koteye se tiye mikeye. Alawamona solo elewa senayewi kulu hanosaleke, sena amowa solo ele sepapoyewi tima:na: tisene sena epapulakeye. ²⁵ Tokomo Sainai Aleipia peleya: emi elakeye. Tokomo Sainai amowa Heka unu seya selakamunuse unu selesekeye. Apula: napute peleya: weyemi Yelusaleme sitiwa Heka unu seya selakamunuse selesekeye. Peleya: weyemi Yelusaleme sitiwemi

* **4:22** Puwano fa:nemi Epalahame enene ikila emiwa senayewi kesalewa elipei tisewa eta: ala:pemakeye. Alawamona, senayewi kesalewa elipei tisewa Kote pukawemi 1 Timoti 3:2 wala Taitase 1:6 emi akepa:.

Mosese solo elewa sena kesaleyewi kulu hanose, iwa tima:na: tisene sena sitalakeye. Hekayewi sala tima:na: tisene sena epesita:ya amunuse, sena amowa solo ele sepapoyewi pota: enene amunuse, tima:na: tisene sena sitalakeye.

²⁶ Alawamona, Yelusaleme siti hepene falemi enewa pale seya solo seya Sela epapulakeye. Hepene falemi senayewi tima:na: tisene sena masitalakeye. Solo ele sepapoyewi niwa pota: eta: pota: enema niwa silikepiya amunuse epapuluse niwa sitalakeye. Alake Sela nini ama epapulakeye. † ²⁷ Aputa: kesale Sela amowa Kote pukawemi momateyawa wekeye.

“Kesale initela, kewa epelepa:.

Kewa sala eta: kesilama tomawa eta: oiyawamuna,
keyawa epelese kisapesakeye.

Kesale kewa kinapotane ela: sala eta: kesilama kemi,
sikape ke sala amowa sala sosolo manopesakeye.

Ke sena kesaleyewi sala kesilawa, ke salayewi sitiye tiyaposakeye.” ‡

²⁸ Aputa: Kelesowemi kulu hapa sena ne ma:ela:o, Koteyewi auma:na:no e seyawa, au seyanase Epalahameyewi Aisa:ke kesiwapok-eye. Ala amunuse Koteyawa aupesakeye au

† **4:26** Koteyewi Epalahame sala maya mina semetei kamoke Yesuma se tiye mikeye. Senayewi Yesuwemi himu semetei matana enewa tima:na: tisene sena masitalakeye. ‡ **4:27** Aisaia 54:1

seyawa, napu yemi kiyawa ta: tiyapitekiwa, Kote Ene E sa:le amupela: sitalakeye. ²⁹ Puwano Aisa:kewa Isimaeloyewi ikomonakeye. Alanase Ho Napoyewi Sela ama penaiya kinapita: sala kesa:pe amowa, sala nowa tomayewi kesa:pe emiwa ikomonakeye. Ikomona amunuse yemiwana semetei kamona timiyanakeye.

³⁰ Alawamona Kote pukawemi momateya enana?

“Kesale tima:na: tisene sena wa:la:yawa ene e sa:ma hamonopa:.

Tima:na: tisene kesaleyewi e sa:le amowa Epalahameyewi nano napowa matiya-posakeye.

Aputa: kesale Epalahameyewi hene hene eye tili enene ene e sa:le amowa Epalahameyewi nano napowa tiyaposakeye.” §

³¹ Alanase, Kelesowemi kulu hapa sena ne ma:ela:o, niwa asuwatesene kesale e sa:le kesila epapulamakeye. Niwa Epalahameyewi hene hene eye tili Sela asuwatesene kesalema enene e sa:le epapulakeye. Solo ele sepapoyewi niwa pota: maelakeye.

5

Solo Ele Sepapoyewi Niwa Tipolo Amunuse Selawapowa Yesu Kelesoyewi Niwa Mene Silikepiyawa Wekeye

§ 4:30 Ma:ta: Ti 21:10

¹ Yu sena solo ele sepapoyewi niwa pota: ela:, niwa tipolo epapuluse sela elawamona Yesu Kelesoyewi niwa silikepiyakeye. Alanase ekela penanose sita:latipa:. Me wa:ke senayewi kima selese, “Yu sena solo elewa kulu hanosek-eye,” au seyawa kiyewi kulu hanosaleke solo ele sepapoyewi kiwa tipolo selawapo aluse selawaponase, kiyewi auma:na:ma epa:.

² Ta:ta:pa:. Newa Poleyewi kima selak-eye. Kiwa Kote sikapowemi hekeya ili epe-sene kapo hekelesa: nanesaleko, Yesu Keleso kiwamopela: kuluwa mokopo ketea amunanakeye. Alanase kiwamopela: Yesu Kelesoyewi nano timiya amowa kiwa seselese manapola:taposakeye. ³ Kiyewi matanemita: neyewi wa:ke penanose selakeye. Kiyewi Kote sikapowemi hekeya ili epesene solo elewa kulu hanose kapo hekelesa: nanesaleko, solo ele sopoke kulu hanose tiya:pa:. Solo ele semetei nowa iya:tesaleko eta: ilimanakeye. ⁴ Aluse kiyewi selese, “Kote sikapowemi niwa hekeya sita:pesita: Kote solo elewa kulu hanakeye,” aluse selesaleke, kiwa Yesuwemi kine memene naka:pilise sila:lakeye. Koteyewi Ene mokopo seselesewa kiyewi iya:takeye.

⁵ Alawamona niyawa Yesuwemi himu semetei matanese sita:la:, Ho Napoyewi niwa seselesaleke, sikape Koteyewi selaposa, “Kiwa ilik-eye. Kiwa sena hekeya elakeye,” au semita: niwa epelese yesi sitalakeye. ⁶ Aputa: sena ene Kelesowemi kulu hanose ela:, ene kapo hekelesa: naiyawana, ene kapo hekelesa: eta: naiyamawana, elipei amowa mokopo ketea

amunanakeye. Aputa: senayewi Kelesowemi himu semetei matanawamunuse, Kotemawana, sena kesalemawana, himu iliyewi matanepela: tesewa hene heneye ketea napowa epalakeye.

⁷ Puwano Keleso sowa kiyawa ta: ti ikila emiwa, kiwa seli ha:na:newamona, hene sowa ta: kulu ha:na:pekitise sena eta:wi kasaliyapa:? ⁸ Koteyewi eta: kalesemakeye. Koteyewi Ene E Sa:le sita:pesita: Koteyewi kiwa mina e seyakeye. ⁹ Apula: niyewi selese, “Ketea solosene koloteayewi falawa sopowa solose sosolo tesek-eye,” au seyakeye. *

¹⁰ Ne matanawa wekeye. Piseiki Kelesoyewi kiwa seselesaleke, ne sowa kiyawa kulu hanose, sena nowamoke hele sowa kiwa makulu hanaposakeye. Aluse neyewi matanekeye. Kiwa supa:na:pela: solo kinisene sena amowa unwapowa neyewi eta: ta:tesemakeye. Alawamona, eyewi olokeyatela tiyapita: Koteyewi wa:la:ya hepe olokeyatelawa ema kinaposakeye.

¹¹ Kelesowemi kulu hapa sena ne ma:ela:o, neyewi selese, “Kiwa Yu senama tela sopo ke kapo hekelesa: nana:pa:,” au heneye selesaleke, iyawa nemawa ikomonawa ko:luma:na:pela: timiya:sela: elalape? Neyewi sena sopo ke iwa kapo hekelesa: nana:pa:, au selesaleke, i keli-papoya solo amokiwa sena kesale ili matanawa meya maolokeyalepesakeye. ¹² Sena ili amoke

* **5:9** Ketea solosene (yisi) koloteayewi falawa sopo ke solosene amunuse sena mutamayewi hele sowa kiyewi seli topuwa, sikape kiwa sopoyewi hele sowa ta: tiyapola: sitalaposakeye.

kili matanawa nanana:penase, iye kapo hekelesa: nama:na: mane penaiya elakeye. Alawamona, neye matanawa, iyewi i kene kapo hekelesa: nanese usuwala sopolu natiye iya:tesaleka ilikeye.

¹³ Ne ma:ela:o, solo ele sepapoyewi kiwa tipolo sela amunuse aluse sita:pesepikitise, kiwa Koteyewi silikeye. Mene sili sena fakoya tese sita:la: kiwa matanese, “Niwa fakoya tese sita:la: tomayewi matanawa kulu hanose tiyakamakiwa ililakeye,” aluse matanepa. Alawamona weyamu matanepa:. Kili sena manawa kilipe himu iliyewi matanepela: sesema:na: matanepa:. ¹⁴ Alake solo ele semetei nowamoke solo ele sopoke fopiyawa wekeye. “Kine kewa himu hapawa matana hanosene amunuse, kine sena manawana aluse himu iliyewi matanepa:.” †

¹⁵ Alawamona kiyewi ki kene kemi himu hapawa eta: matanemakeye, i kene konomonose akowa tese selese, aluse sita:pesa:pekitise seli pota:pa:. Aputa: kasoyewi tepa:na: kamunuse peka kalo na:sela: epesita:ya epapuluse, kiwa ki kene kemi amunuse sitalapitekiwa, amowa seli pota:pa:. Aluse sitalapitekiwa kiwa ki kene kemi helepa:pela: takala:pela: sitalaposakeye. Auma:pekise seli pota:pa:.

“Ho Napoyewi Matanawa Kalilapo. Aputa: Tomayewi Matanawa Kalilapo.” Aluse Poleyewi Seyawa Wekeye

¹⁶ Ne ma:ela:o, kiwa sesewapa:na: epela: neyewi selakane wekeye. Ho Napoyewi kiwa

† 5:14 Lefitikase 19:18

matanawemi selesaleko ta:tapola:, napolo sopolo timinise sita:latipa:. Napolo sopolo timinise sitalaleke tomayewi matanawa ta:tapola: matiminipesakeye. ¹⁷ Ho Napoyewi matana amoke tomayewi matanawa me sutesimita: matanese, alawamona tomayewi matana amoke Ho Napoyewi matanawa me sutesimita: matanese amunuse elipe kekela:sela: sitalakeye. Aputa: kiyewi seli tima:na:pela: matanema:na:wa elawamona ikila sopoyewi seli eta: tiseakeye. ¹⁸ Ho Napoyewi sowa kiyawa kulu hanosaleke, amowa Moseseyewi solo ele sepapoyewi kiwa piseikipela: pota: maelakeye. †

¹⁹ Aputa: tomayewi timinisewa niyawa matanesekeye. Tomayewi timinisewa wekeye. Kesale iwei tisewala, apula: kesaleyewi sena nowanapulu mokopo iwei tisewala, apula: senayewi kesale potapola: matanepela: akoma: selesewana, ²⁰ apula: mokopo kote ho ama wapilise enewana, apula: sena nowa fapolo selesewa sanosewana, apula: sena nowawalapulu tetesewana, apula: sena nowawalapulu himu mapolose selesewana, apula: sena nowawalapulu kekela:sela: tisewana, apula: konomonosewala, apula: nowa senayewi ene ewa me wapilisewa sena nowa kolotea meapolose enewana, apula: sena nowawalapulu konomonose selesewana, apula: sena nowawalapulu

† **5:18** Ho Napoyewi solo ala Koteyewi solo elewa taloipe Mosesema mini, elipe kekela:sela: masitalakeye.

mapolose helepa:pela: sita:tesewana, ²¹ apula: sena nowa potose, “Ewa ela epapuluse newana aluse epesana,” aluse matanesewana, apula: senayewi hano olokeyatela napela: himu me notoloyetiye enewana, apula: sena muta kekenepela: hano olokeyatela na:sela: eta: seli matanamawamunuse, mokopo fesamonose sila:sela: sita:tesewana, apula: nano noka semetei kamu tiya:sela: sita:la:, nano sopowa tomayewi tisene epakeye. Puwanowa neyawa kimawa selikeye, e seyakeye. Napu weyemiwana solo kamu ne selakeye. Tomayewi tisene sena amowa Kote nano ketea napolo miya:na:pela: sepapowa ma tiyaposakeye. Apula: Kote Piseikipela: ela peleya: emiwa mahanaposakeye.

²² Alawamona i napoyawa fo napolo watosene amunuse, Ho Napoyewi matanawamunuse nano napolo sopolo tiya:sela: tesekeye. Ho Napoyewi kewa seselesaleke kewa weyamu elaposakeye. Sena nowawalapulu himu hapawa matanepela: ela:, apula: himu epelese ela:, hopola ela:, apula: sena nowamoke kema ikomonosaleke keyawa konomonose sowa kipila eta: mene seyamake ela:, apula: sena nowa hauwekilise seselese ela:, apula: sena nowa napola: tese ela:, apula: sena nowama heneye sowa heneye kulu hanose timinise ela:, ²³ apula: wapilise eta: tesema o:sulu hopola ela:, apula: tomayewi matanawa iya:pela:, sikape tomayewi matanesewa sutapitekiwa kewa kine kemi eta: auma:na:ma ela:, apula: nano sopoke senayewi tiya:sela: elaleke, Ho Napoyewi matanasewa

kulu hanose tiya:sela: elaposakeye. Aluse timiya:sela: elaleke, amowa solo ele sepapoyewi kewa eta: kotoma:na:makeye. ²⁴ Alake hene heneye Kelesowemi kulu hapa senayewi ene tomayewi matanesewana, olokeyatela tisewana, i kelipapoya papela: kulukeye. ²⁵ Alake Ho Napoyewi falelawa minase Ho Napoyewi nano alusewa kulu hanose tiya:pa:. ²⁶ Niyewi nini unuwa me sosolo tesaleke eta: ilimanakeye. Nowama tipalese selakamakiwa eta: ilimanakeye. Nowamoke ketea amowa tima:na: aluse matanekamakiwa eta: ilimanakeye.

6

Sena Nowa Seselesewa Wekeye

¹ Ne ma:ela:o, kiyawa ki kene kemi Kelesowemi kulu hapa sena semetei nowamoke olokeyatela timinipita: potapola:, kiyawa ki kene kemi sena noka kili himuwemi Ho Napowa woliyetiyete sita:la:, olokeyatela timinisene sena amowa, kiyawa hauwekilise matanepela:, o:sulu hopola ewa hekepa:. Hekelese pota:pa:. Kiyewi olokeyatela timinimita: Seteneyewi sukulu tiye toma popa:na: kepoliyetiyapa. ² Kiyewi ki kene kemi nowamoke nano hilila elapita:, ewa asuwatapita:, apula: nowamoke ewa asuwatapita:, aupa:. Aluse seselese sitalapitekiwa, kiyawa Keleso solo elewa heneye kulu hanose tise aupesakeye. ³ Sena nowamoke ene ewa me solo se matanese, “Newa nine unuwa sosokeye.” Alawamona e unuwa eta: sosomakeye. Aluse matanesaleke, sena amo ene unuwa heneye

sosomanase ene eyewi ene ewa pateya sowa kulu hanose aupesakeye.

⁴ Aputa: senayewi ene nano timinisewa potapola: ene matanese, “Nano tisewa napowala, olokeyatelawala,” Aluse matanepa:se eyewi ene himu kamoke takalese matanesewa ililakeye. Senayewi aluse takalepela: matanese, eyewi ene nano amunawa napolapita: potose, ene ewa epelepesakeye. Aputa: sena nowamoke nano timinisewa keye potose takalese matanese, “Eyewi nano timinisewa, neyewi nano tisewamoke helete tiye hapakeye,” aluse matanese sena amowa kolotea meapolose, kine kewamo me solo se selesekeye. Aluse matanese takalepela: selakamakiwa eta: ilimanakeye. ⁵ Koiyawemiye, sena kesale semetei semetei esa: ili mane tima:na: ti hilila amo wa:pela: hanaposakeye.

⁶ Aputa: kiyawa Kote sowa napolo matane timita:, sena nowamoke walosene sena tepela: walosaleke, sena amowa kiyewi seselese, kiyewi nano nasewana, kiyewi nano napowana, kiyewi moweniwana, takalese ema mokopo kina:pa:

⁷ Kiyawa hele matanesewa kulu hanapa. Senayewi matanese, “Neyewi nano pateya timinisaleke, Koteyewi mapotaposakeye.” Aluse matanesene sena amoke ene eyewi pateya timiyanakeye. Pateya timinisewa Koteyewi potosekeye. Senayewi nano nakela sa:le kepela:, nano fipila semetei kamona fiyatepesakeye. Fiyatepela: fo helekemiwa, fo semetei kamona heyawa sutesikeye. ⁸ Aputa: pale seya solo mouwa wekeye. I olokeyatelayewi fo olokeyatela helesene amunuse, senayewi tomayewi

matanepela: olokeyatela timinisaleke, wa:la:ya hepe olokeyatelawa tiyaposakeye. Alawamona senayewi Ho Napoyewi matanawa kulu hanose timinisaleke, Ho Napoyewi sena amawa falela hetetiyaposakeye. Apula:, sena amowa kokolo kao elaposakeye. ⁹ Alanase ninipe nano napolo timinima:na:wa toma mapolose sita-latepa. Aputa: seli timinima:na:wa toma eta: mapoyamake seli tima:na: tise kotetisaleke, takalema:na: ikila emiwa nano napowa niyawa tiyaposakeye. I fo napolo kenepita: sutusene aluse, sikape takalema:na: ikila emiwa niyawa aluse nano wa:la:ya hepe napolo tiyaposakeye. ¹⁰ Alanase sena kesale napola:pa:na: isu elaleke, napola:ta:pa:. Aputa: Kelesowemi kulu hapa sena kesalewala, hene heneye penanose tise iwa napola:ta:pa:.

Poleyewi Ene Tiya:yewi Sawi Kolotea Momateyawa Wekeye

¹¹ Sawi hepe weyamowa neyewi nine ne tiya: kasoyewi momatekeye. Momateya we sosolose momatekeye. Solo we neyewi kima momateyawa kiyewi potapola: matanepa:. ¹² Aputa: kima sena nokamoke penanose selese, “Kaka hekelesa: nana:pa:.” Aluse seya amo mouwa wekeye. Sena nokamoke pateya se tiye kinakeye. Yu sena nokamo sikapowemi, iyewi ili unuwa wapilima:na:pela: matanepela: solo me kelese se tiye kina:sela: elaposakeye. Ki kene Yu sena noka ipilise sitalakeye. Ipilise sita:la: ki kene matanese, “Niwamopela: Yesu i

kelipapoya papela: kululakeye. Alanase sena ke-sale amowa Koteyewi silimita: Yesuwemi himu semetei mataneseewa ililakeye.” Aluse selesaleke, amowa Yu sena nokamoke iwa ikomopesakeye. Koiyawemiye, iye Keleso i kelipapoyawemi pala amoke ela: Koteyewi iwa mene siliyaposakeye. Aluse se tiye mikeye. Alake, ikomoma:pekitise iyewi Yu senama tela Kelesowemi kulu hapa senama kapo hekelesa: nana:pa:, au selesakeye. ¹³ Aputa: senayewi selese, “Kaka hekelesa: nana:pa:,” alusene senayewi ilipe Kote solo ele sopowa kulu hanose eta: telamakiwa kamowa kima, “Kaka hekelesa: nana:pa:,” au selesekeye. Alusewa kiyawa kulu hanosaleke potose selese, “Nini seyawa iyewi seli topukeye.” Aluse iwa i kemi wapolise matanesekeye.

¹⁴ Aputa: neyewi nine nano nowa wapolise maselakeye. Alawamona nini Piseiki Yesu Keleso i kelipa:peyawa semetei wapolise selakeye. Alake Yesu Keleso newamopela: kakasilise i kelipapoya papita: kululakeye. Amopela: neyewi wapolise selakeye. Peleya: we tomayewi matanasewa nano sopowa senayewi wapolise selapitekiwa, neyewi matanesene keteawa mokopo ketealakeye. Yesu Keleso i kelipapoya kulunase, neyewi tomayewi matanasewa na tiye iya:peyakeye, aluse neyewi matanesekeye. ¹⁵ Aputa: sena kapo hekelesa: nanese mokopo keteakeye. Aputa: sena kapo hekelesa: eta: naiyamawana mokopo keteakeye. Kote sikapowemi nano elipei amowa mokopo ketea amunanakeye. Aputa: Kote sikapowemi niwa wa:ke sena kesale hili kesipela: E sala hetetikeye. Amowa puwano

ola:pe elakeye. ¹⁶ Solo we neyewi se tiye miwa ta: tiyapola: kulu hanosene sena kesale amowa Kote hopola sita:pesita: neyewi kulukulula:la:keye. Iwa Koteyewi hauwekimita: neyewi kulukulula:la:keye. Iwa Koteyewi heneye ta:peyakeye.

¹⁷ Solo itapa tema:na:pela: solo kolotea nowa weyamo selakeye. Senayewi nema nano hilila nowa enewa eta: ilimanakeye. Newa Yesuyewi tima:na: tisene sena elapita:, senayewi newa sanawa muyakeye. Muyawamona kiyewi potose matanese, “Polewa Yesuyewi tima:na: tisene senakeye.” Aluse matanepa:. ¹⁸ Ne ma:ela:o, nini Piseiki Yesu Keleso Ene E mokopo seselesewa kili himuwemi matanepela: kiyawa alusewa napola:pita: neyewi kulukulula:la:keye. Henekeye.

Kokolo Kao Tesene Solo
The New Testament in the Kasua language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kasua long Niugini
copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kasua

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

1fcf9769-caef-5efb-8a54-c50b46922376